

Natuurtoets

BP Goverwelle te Gouda

projectnummer 0400986.00
definitief revisie 02
7 april 2017

Natuurtoets

BP Goverwelle te Gouda

projectnummer 0400986.00

definitief revisie 02
7 april 2017

Auteurs

drs. L.C. Smitskamp

Opdrachtgever

BPF Bouwinvest BV
Postbus 56045
1040 AA Amsterdam

datum vrijgave	beschrijving revisie 02	goedkeuring	vrijgave
	definitief	M.L. Braad	T. Artz

Inhoudsopgave

Blz.

1	Inleiding	3
1.1	Aanleiding	3
1.2	Doel en onderzoeksvragen	4
1.3	Leeswijzer	4
2	Wettelijk kader natuurbescherming	5
2.1	Algemeen	5
2.2	Soortbescherming	5
3	Plangebied en activiteit	7
3.1	Plangebied	7
3.2	Projectvoornemen	7
3.2.1	Uit te voeren werkzaamheden	8
4	Methodiek	10
4.1	Algemeen	10
4.2	Bureauonderzoek	10
4.3	Terreinbezoek	10
4.4	Effectbeoordeling en advies vervolgtraject	11
5	Resultaten gebiedsonderzoek	12
5.1	Gebiedsbeschrijving	12
5.2	Beschermde soorten	12
5.2.1	Bureauonderzoek	12
5.2.2	Terreinbezoek - ecologische bevindingen	13
5.2.3	Samenvatting beschermde soorten	17
6	Toetsing natuurwetgeving	19
6.1	Effecten beschermde soorten	19
6.1.1	Vogels	19
6.1.2	Zoogdieren	20
7	Conclusies	22
7.1	Conclusies soortenbescherming	22
7.2	Procedure bij aanwezigheid beschermde soorten	23
8	Bronnen	24

Bijlagen

Bijlage I Wettelijk kader

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

Bouwinvest Development BV heeft het voornemen om het winkelcentrum Goverwelle te Gouda te herontwikkelen en weer toekomstbestendig te maken. Onderdeel van de herontwikkeling is de uitbreiding van de reeds aanwezige supermarkt en de realisering van een nieuwe supermarkt. De uitbreiding van de bestaande supermarkt en de te realiseren nieuwe supermarkt passen niet binnen de regels van het vigerende bestemmingsplan 'Goverwelle' dat op 14 januari 2010 door de gemeenteraad is vastgesteld. Om de bovenstaande gewenste herontwikkeling mogelijk te maken, is een nieuw juridisch en planologisch kader nodig. Ten behoeve hiervan wordt een nieuw bestemmingsplan opgesteld. Voorliggende Natuurtoets vormt een bijlage van het op te stellen bestemmingsplan.

Bestemmingsplannen dienen te worden beoordeeld op de uitvoerbaarheid in relatie tot onder andere de Wet natuurbescherming. Er mogen geen ontwikkelingen plaatsvinden die op onoverkomelijke bezwaren stuiten door effecten op onder andere flora en fauna. In dit kader is inzicht gewenst in de aanwezige natuurwaarden en de mogelijk daarmee samenhangende consequenties vanuit de actuele natuurwetgeving. Dit wordt gedaan op basis van voorliggende Natuurtoets (Wet natuurbescherming; soortbescherming).

In deze rapportage zijn de resultaten van de Natuurtoets beschreven. In Figuur 1.1 is de globale ligging van het plangebied ten opzichte van Gouda weergegeven.

Figuur 1.1. Ligging plangebied ten op zichten van Gouda. Bron: Globespotter, 2015.

1.2 Doel en onderzoeksvragen

Het doel van voorliggende Natuurtoets is het opsporen van strijdigheden van de voorgenomen ingreep met de Wet natuurbescherming (soortbescherming) en het bepalen of het plan uitvoerbaar is.

De vragen of voor de uitvoering van het bestemmingsplan een vrijstelling geldt, dan wel een ontheffing of vergunning op grond van de Wet natuurbescherming nodig is en zo ja, of deze ontheffing of vergunning kan worden verleend, komt in beginsel pas aan de orde in een procedure op grond van de Wet natuurbescherming. Echter, deze vragen zijn ook relevant voor het bestemmingsplan omdat in deze Natuurtoets wordt beoordeeld of ten tijde van de vaststelling van het bestemmingsplan het op voorhand in redelijkheid duidelijk is dat de Wet natuurbescherming niet de uitvoerbaarheid van het plan in de weg zal staan. Het bestemmingsplan kan pas worden vastgesteld nadat uit een Natuurtoets duidelijk is geworden of voor de activiteiten die volgen uit deze vaststelling de mogelijkheid bestaat tot het verkrijgen van een ontheffing of vergunning.

De volgende onderzoeksvragen zijn van toepassing:

- Welke in het kader van de Wet natuurbescherming (soortbescherming) beschermde soorten (en/of vaste rust- en verblijfplaatsen) komen voor in het beïnvloedingsgebied van de voorgenomen ontwikkeling? Vinden er als gevolg van de ontwikkeling effecten plaats op deze soorten en worden daarbij verbodsbepalingen overtreden? Is het noodzakelijk om mitigerende maatregelen te nemen en welke zijn dit? Dient in het kader van de Wet natuurbescherming (soortbescherming) een ontheffing aangevraagd te worden? Is het plan uitvoerbaar?

Op bovenstaande vragen wordt in hoofdstuk 5 en 6 een antwoord gegeven (zie ook de leeswijzer).

1.3 Leeswijzer

De Natuurtoets is verder als volgt opgebouwd:

- Hoofdstuk 2 beschrijft beknopt het wettelijk kader;
- Hoofdstuk 3 beschrijft het plangebied en het projectvoornemen;
- Hoofdstuk 4 geeft een toelichting op de methodiek van de Natuurtoets;
- Hoofdstuk 5 beschrijft het gebied en gaat in op de ecologische waarden en de beschermde soorten in (de omgeving) van het plangebied;
- Hoofdstuk 6 toetst de activiteiten aan de Wet natuurbescherming (soortbescherming);
- Hoofdstuk 7 beschrijft de conclusies en (eventuele) vervolgstappen en procedures.

2 Wettelijk kader natuurbescherming

2.1 Algemeen

De Wet natuurbescherming (Wnb) (soortbescherming) richt zich op de bescherming van soorten in Nederland. Met de Wnb is de Europese Vogel- en Habitatrichtlijn in nationale wetgeving geïmplementeerd.

Voor een uitgebreide algemene beschrijving van de Wet natuurbescherming wordt verwezen naar Bijlage 1.

2.2 Soortbescherming

In de Wnb is soortbescherming opgedeeld in drie categorieën. Voor elke categorie gelden verschillende verbodsbepalingen die zijn vermeld in artikel 3.1, 3.5 en 3.10 van de Wnb. Het gaat om de volgende drie categorieën:

1. soorten van de Vogelrichtlijn;
2. soorten van de Habitatrichtlijn, inclusief bijlage I en II uit Verdrag van Bern en bijlage I uit Verdrag van Bonn;
3. ‘andere soorten’ (onderdeel A ‘fauna’ en onderdeel B ‘flora’).

De verbodsbepalingen en ontheffingsgronden voor de eerste twee categorieën komen rechtstreeks uit de Vogel- en Habitatrichtlijn. De derde categorie vindt zijn oorsprong in de nationale wetgeving.

Tijdens een bijeenkomst van het Netwerk Groene Bureaus d.d. 16 december 2016 is aangegeven dat drie provincies (Utrecht, Overijssel en Gelderland) de geldende “Aangepaste lijst met jaarrond beschermde nesten” (LNV, 2009) aanhouden en blijven hanteren in de Wet natuurbescherming. De verwachting is dat ook overige provincies deze beschermingsstatus aanhouden. De lijst wordt begin 2017 door de provincies geëvalueerd en waar nodig aangepast. Bij voorliggende toetsing is uitgegaan dat de lijst gehanteerd blijft en dat de nesten een jaarrond beschermde status houden. Hierbij wordt een onderscheid gemaakt tussen jaarrond beschermde nesten (categorie 1 t/m 4) en mogelijk jaarrond beschermde nesten (categorie 5).

Soorten van de Vogelrichtlijn

Voor Vogelrichtlijnsoorten is het verboden om in het wild levende vogels te doden of te vangen, opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels te vernielen, te beschadigen, te rapen of nesten van vogels weg te nemen. Daarnaast is het verboden vogels opzettelijk te storen. Dit laatste verbod geldt niet, indien de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding (zie artikel 3.1 in tekstkader in de bijlage).

Soorten van de Habitatrichtlijn

Voor soorten van artikel 3.5 (Habitatrichtlijn, Bern en Bonn) is het eveneens verboden om in het wild levende dieren en planten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen, opzettelijk eieren van dieren te vernielen of te rapen. Voortplantings- of rustplaatsen mogen niet beschadigd of vernield worden. Daarnaast geldt er een verbod op om planten behorend bij artikel 3.5 te plukken, verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen. In tegenstelling tot de Vogelrichtlijnsoorten in artikel 3.1, mogen dieren behorend bij artikel 3.5 niet opzettelijk verstoord worden, ook niet als er geen wezenlijke invloed is op de staat van

instandhouding. Daarbij dient opgemerkt te worden dat een aantal vogelsoorten ook vallen onder artikel 3.5 en daarom niet verstoord mogen worden (zie ook tabel E in de bijlage).

Andere soorten

Naast de Europees aangewezen beschermde flora en fauna, is er in Nederland ook een Nationale soortenlijst gemaakt die niet gedekt wordt door de Vogel- en Habitatrichtlijn, Verdrag van Bern of Verdrag van Bonn. Deze soorten zijn opgenomen in bijlage A en B van de Wnb, zie ook Bijlage tabel C en D van voorliggend document. Voor soorten in bijlage A geldt een verbod op opzettelijk doden of vangen van dieren, opzettelijk beschadigen of vernielen van vaste voortplantings- of rustplaatsen van dieren. Voor soorten in bijlage B geldt een verbod op opzettelijk plukken, verzamelen, afsnijden, vernielen en ontwortelen van planten. In tegenstelling tot artikel 3.1 en 3.5, is verstoring van deze soorten toegestaan.

Met betrekking tot de 'andere soorten' zijn per provincie beleidsregels opgesteld waarin voor een deel van deze soorten vrijstelling is verleend. De grond waarop deze vrijstelling geldt verschilt per provincie en hoeft dus niet in alle situaties van toepassing te zijn. Vrijstelling op basis van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling is een geldige reden in alle provincies.

Indien bij het voornemen gestelde verboden in artikel 3.1, 3.5 of 3.10 worden overtreden, dient gewerkt te worden conform een gedragscode. Biedt een gedragscode geen oplossing, dan is het mogelijk om een ontheffing aan te vragen bij de provincie waarin het voornemen plaats vindt. De grond waarop een ontheffing mogelijk is, verschilt per categorie. Zie de Bijlage voor een uitgebreide toelichting.

3 Plangebied en activiteit

3.1 Plangebied

Het plangebied ligt in de wijk Goverwelle in het oosten van Gouda ten westen van de Goverwellesingel en heeft betrekking op het winkelcentrum Goverwelle met bijbehorend parkeerterrein. De Middenmolenlaan vormt de westelijke plangrens. In het zuiden wordt het plangebied begrensd door de Poldermolenreef en in het oosten door de Goverwellesingel. De noordelijke begrenzing wordt gevormd door het Middenmolenplein.

In Figuur 3.1. is de begrenzing van het plangebied aangegeven.

Figuur 3.1. Ligging en globale begrenzing plangebied Goverwelle (Bron: Bing Maps).

3.2 Projectvoornemen

De eigenaar Bouwinvest van het winkelcentrum Goverwelle heeft het voornemen om het winkelcentrum te herontwikkelen. Het doel is de versterking van het winkelaanbod en de aantrekkelijkheid van het winkelcentrum, onder andere door het toevoegen van een discount supermarkt. Het winkelcentrum is een kwalitatief goed winkelcentrum, maar kent vooral in de supermarktsfeer een ruimtegebrek. Winkelcentrum Goverwelle is eind vorige eeuw ontwikkeld en vervult een belangrijk centrum-/winkel functie in de wijk Goverwelle. Door veranderende winkelvoorkeuren en retailontwikkelingen is het noodzakelijk het winkelcentrum te moderniseren.

De volgende uitgangspunten zijn bij het opstellen van het plan gehanteerd:

- Uitbreiding van de bestaande Albert Heijn aan het Middenmolenplein en het toevoegen van een discount supermarkt aan het Poldermolenplein ter verbetering van de positionering en de doorstroming van het winkelcentrum.

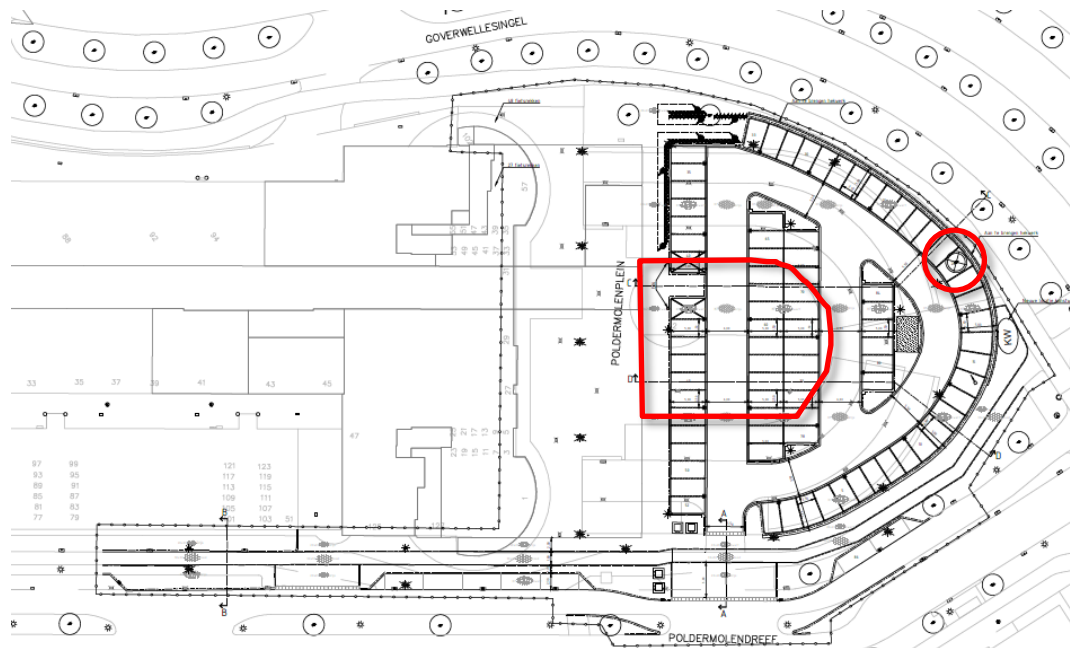
- Het herontwerpen van de entreegebieden nabij de supermarkten en het opwaarderen van de bestaande passage.
- Een uniforme ingreep (luifels, gevels, entrees) aan beide entreezijden waarmee de herkenbaarheid en de aantrekkelijkheid van het winkelcentrum worden versterkt.
- Het vernieuwen en integreren van de bestaande woningportieken in de nieuwbouw.
- Een hoogwaardige en duurzame inrichting van de openbare ruimten, het parkeren en de logistieke afwikkeling.

3.2.1 Uit te voeren werkzaamheden

Het bestaande pand op het Poldermolenplein wordt gesloopt. Aan deze zijde wordt het winkelcentrum uitgebreid ten behoeve van de nieuwe discount supermarkt. De bebouwing aan deze zijde wordt maximaal vier meter hoog. De bestaande supermarkt wordt aan de achterzijde, aan de Goverwellesingel, uitgebreid. Aan het fietspad aan de zuidoostzijde zal een boom moeten wijken voor de herinrichting van de openbare ruimte. In onderstaande afbeelding is de bouwschets te zien van het nieuwe gebouw. Zie Figuur 3.2 en 3.3 voor een verbeelding.

Figuur 3.2. Nieuwe situatie winkelcentrum Goverwelle (Bron: Traanberg Partners, 2015).

Figuur 3.3. Voorlopig ontwerp Poldermolenplein. Aangeduid is het gebouw dat gesloopt gaat worden en de boom die voor deze ontwikkeling moet wijken (Bron: Corovum Adviesbureau, 2015).

4 Methodiek

4.1 Algemeen

Het onderzoek naar het voorkomen van beschermde soorten en ligging van beschermde gebieden is opgebouwd uit twee onderdelen:

1. Bureaustudie naar waarnemingen van beschermde soorten uit het (recente) verleden;
2. Terreinbezoek naar de (mogelijke) aanwezigheid van beschermde soorten.

4.2 Bureauonderzoek

Afbakening beschermde soorten

Afbakening beschermde soorten

In het bureauonderzoek wordt specifiek gekeken naar soorten uit de Vogelrichtlijn (artikel 3.1), soorten van de Habitatrichtlijn (artikel 3.5) en 'andere' beschermde soorten (artikel 3.10). Bij vogels zal met name specifieke aandacht geschonken worden aan soorten die in het plangebied een essentieel leefgebied kunnen hebben. Voorgenoemde soorten van artikel 3.5 en 3.10 zijn in Nederland zeldzaam of hebben een Europese bescherming (Habitatrichtlijn bijlage IV-soorten, bijlage II Verdrag van Bern en bijlage I Verdrag van Bonn) en moeten worden getoetst op voorkomen en het planeffect. Treden effecten op, of worden verbodsbepalingen overtreden, dan zijn er maatregelen nodig om deze effecten te voorkomen, verzachten of te compenseren om te voldoen aan de Wnb.

'Andere' beschermde soorten die zijn opgenomen in provinciale vrijstellingen (zie tabel A en B in de Bijlage van dit rapport) zijn niet meegenomen in deze toetsing. Deze soorten zijn zodanig algemeen in de provincie dat de gunstige staat van instandhouding niet in het geding komt het voorliggende project. Wel geldt de algemene zorgplicht. Door rekening te houden met de kwetsbare seizoenen van deze soorten, wordt voldoende aan de zorgplicht voldaan en kan de gunstige staat van instandhouding worden gegarandeerd.

Bronnen

Om een beeld te krijgen van de verspreiding en (mogelijk) voorkomen van beschermde soorten in en rond het plangebied, is Telmee.nl gebruikt en wordt de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF) geraadpleegd. Hierbij wordt nagegaan of er in de periode 2011-2017 beschermde soorten zijn aangetroffen in of nabij het plangebied. Daarnaast worden indien relevant ook regionale bronnen, atlassen, gebruikt. Deze atlassen maken veelal gebruik van atlasblokken (5 x 5 kilometer). Deze soortgegevens hebben daarom betrekking op de regio en niet specifiek op het plangebied. Aan de hand van de resultaten van de bureaustudie wordt tijdens het terreinbezoek een inschatting gemaakt of de betreffende soorten in het plangebied voor zouden kunnen komen.

4.3 Terreinbezoek

Naar aanleiding van de uitkomsten van voorgenoemd bureaustudie is middels een terreinbezoek bepaald in hoeverre de aanwezigheid van beschermde soorten aannemelijk gesteld kan worden op basis van aanwezig geschikt habitat. Naast directe waarnemingen kan dan aan de hand van de aangetroffen biotopen een beeld worden geschetst van de verwachte aanwezige beschermde soorten. Dit is noodzakelijk omdat enkele seizoensgebonden soorten flora en fauna mogelijk niet

kunnen worden waargenomen. Aan de hand van het aangetroffen biotoop en habitatvoorkeur(en) kunnen echter wel indicaties worden gegeven van het mogelijk voorkomen van deze soorten op de locatie. Het gaat hier om een deskundigenoordeel op basis van de fysieke gesteldheid van het terrein (biotopenonderzoek). Daarnaast zijn de aangetroffen belangwekkende soorten opgetekend.

Op **28 september 2016** is vanaf circa 13:15 een terreinbezoek uitgevoerd door een deskundig ecoloog van Antea Group bij licht bewolkt weer met een temperatuur van circa 22 C° (www.buienradar.nl). Tijdens het terreinbezoek is het plangebied te voet belopen en zijn de gebouwen vanaf de buitenkant bekeken.

4.4 Effectbeoordeling en advies vervolgtraject

Aan de hand van de bevindingen uit het bureauonderzoek en de resultaten van het verkennend terreinbezoek kan worden bepaald of een vervolgonderzoek nodig is om beschermde soorten uit te sluiten en om te bepalen wat de effecten zijn. Tevens kan worden geadviseerd over de te volgen procedure inzake de natuurwetgeving

5 Resultaten gebiedsonderzoek

5.1 Gebiedsbeschrijving

Het plangebied bestaat hoofdzakelijk uit bestrating en verharding van het winkelcentrum Goverwelle. Het is een grotendeels naar binnen gekeerd winkelcentrum met twee in-/uitgangen. Het winkelcentrum bestaat aan de zijde van het Middenmolenplein en aan de zijde van het Poldermolenplein uit voorzieningen in de plint en daar bovenop drie bouwlagen met woningen. Aan de zijde van de Poldermolendreef bestaat de plint uit bergingen en de toegang tot de woningen en daar bovenop ook drie bouwlagen met woningen. Aan de achterzijde van het winkelcentrum, langs de Goverwellesingel, is het pand vier meter hoog en tussen het winkelcentrum en het openbare gebied is een muur gerealiseerd. Op het Poldermolenplein staat afzonderlijk een dienstverleningsvestiging van één bouwlaag hoog. Aan de zijde van het Poldermolenplein staan enkele bomen en is een strook openbaar groen aanwezig.

In Figuur 5.1 is een impressie van het plangebied gegeven.

Figuur 5.1. Impressie van het plangebied.

5.2 Beschermd soorten

5.2.1 Bureauonderzoek

Uit de recente verspreidingsinformatie blijkt dat in of nabij het plangebied in het verleden diverse beschermde soorten zijn waargenomen. Dit betreft de beschermde soorten genoemd in Habitatrichtlijn (bijlage IV onderdeel a en b) en de niet-vrijgestelde 'andere soorten' uit bijlage I

(onderdeel a en b) van de Wet natuurbescherming. Tevens zijn vogelsoorten vermeld die op de “Aangepaste lijst met jaarrond beschermde nesten” staan (LNV, 2009). De soorten zijn weergegeven in Tabel 5.1 Het betreft hier soorten die binnen een straal van 2,5 kilometer voorkomen van het plangebied.

Tabel 4.1. Overzicht waargenomen beschermde soorten (Habitatrichtlijn (HR), lijsten A en B behorende bij artikel 3.10 en vogels met een jaarrond beschermd nest (JRB)), aangegeven met een ‘X’, in de directe omgeving van het plangebied (Telmee.nl; NDFF, 2011-2017). Deze informatie is grotendeels afkomstig uit de NDFF en mag niet zonder toestemming van BIJ12 worden verstrekt aan derden of op enige andere wijze openbaar gemaakt worden.

Soortgroep	Soort	JRB	HR	A/B
Vogels met een jaarrond beschermd nest*	Boomvalk	X		
	Buizerd	X		
	Gierzwaluw	X		
	Havik	X		
	Huismus	X		
	Ooievaar	X		
	Ransuil	X		
	Slechtvalk	X		
	Sperwer	X		
Zoogdieren	Bever		X	
	Boommarter			X
	Waterspitsmuis			X
	Gewone dwergvleermuis		X	
	Laatvlieger		X	
	Meervleermuis		X	
	Rosse vleermuis		X	
	Ruige dwergvleermuis		X	
Reptielen	Ringslang			X
Amfibieën	Heikikker		X	
	Rugstreeppad		X	
Insecten - Dagvlinders	Geen waarnemingen			
Insecten - Kevers	Vliegend hert		X	
Insecten - Libellen	Groene glazenmaker		X	
Vissen	Geen waarnemingen			
Planten	Schubvaren			X

*Categorie 5: de afweging of er sprake is van een jaarrond beschermd uit categorie 5 wordt gemaakt bij de beschrijving van de resultaten van het terreinbezoek (paragraaf 5.2.2).

Op basis van de verspreidingsgegevens van een soort, in combinatie met kennis van de terreingeschiktheid voor deze soorten, is vervolgens nagegaan of het plangebied een functie vervult voor (onder andere) deze soorten en of effecten aan de orde zijn. De bevindingen worden in paragraaf 5.2.2 uiteengezet.

5.2.2 Terreinbezoek - ecologische bevindingen

De bevindingen van het terreinbezoek is per soortgroep uiteenzet; in dezelfde volgorde als in 5.2.1.

Afbakening relevante soorten

Aangezien het plangebied grotendeels verhard, gecultiveerd en bebouwd is, niet aansluit op grote natuur(lijke)gebieden en in een verstoorde omgeving ligt en geen open water bevat, zijn niet alle (sub)soortgroepen relevant. Zo zijn er onder andere op basis van het terreinbezoek geen effecten (overtredingen van verbodsbepalingen uit de Wet natuurbescherming) aan de orde op de (sub)soortgroepen: (land/water)zoogdieren, reptielen, amfibieën (heikikker), vissen, vlinders, libellen en overige soortgroepen (kevers, kreeftachtigen, weekdieren, mieren en slakken). Gezien het beperkt natuurlijke biotoop in het plangebied en hierdoor de grotendeelse afwezigheid van floristisch interessante flora (voor vlinders en libellen), de plaatselijke verstoring, de afwezigheid van open water in combinatie met de strenge biotoopeisen van de beschermde soorten, is de functie van het plangebied minimaal of afwezig voor deze beschermde soort(groep)en. Er is voor deze soort(groep)en geen essentieel leefgebied in het plangebied.

De overige soortgroepen worden hieronder beschreven: **vogels, zoogdieren (vleermuizen), amfibieën (rugstreeppad) en flora.**

Vogels (categorie 1-4)

Zoals blijkt uit de bureaustudie is een aantal vogelsoorten waargenomen in de omgeving van het plangebied waarvan de broedplaatsen jaarrond beschermd zijn en waar bij verwijdering of aantasting van de vaste rust- en verblijfplaats altijd ontheffing moet worden aangevraagd. Dit zijn de zogenoemde categorie 1 tot en met 4-vogelsoorten (zie Bijlage I).

In het plangebied en in de directe invloedsszone van het plangebied zijn geen sporen (zoals braakballen, uitwerpselen en/of nesten) aangetroffen die kunnen duiden op de aanwezigheid van gebouw-bewonende soorten met een jaarrond beschermd nest (zoals de in de bureaustudie vermelde soorten gierzwaluw, huismus en slechtvalk). De huismus en gierzwaluw broeden in stedelijk gebied voornamelijk in gebouwen. De huismus broedt over het algemeen in stedelijk gebied in uiteenlopende holtes, meestal onder dakpannen nabij dakgoten. De gierzwaluw nestelt in (hoge) bebouwing in donkere holtes in ventilatieschachten, spleten in muren, onder dakpannen en in kerktorens (RVO, 2014ab). De slechtvalk beschouwt in een stedelijke omgeving onder andere hoogspanningsmasten, wolkenkrabbers en fabrieksschoorstenen als zijn broedbiotoop. De slechtvalk broedt hier met name in de voor de soort speciale nestkasten of locaties waar de soort een kuiltje in kan maken voor de eieren. De soorten kennen een vermelding op de "Aangepaste lijst met jaarrond beschermde vogelnesten" 2009 (categorie 1 t/m 4).

Het winkelcomplex biedt voor deze soorten geen geschikte broedplaatsen. Voor de huismus en gierzwaluw zijn er vanwege het platte dak geen mogelijkheden om een nest te maken. Er zijn geen mogelijke holtes die geschikt zijn als verblijfplaats voor de soorten. Beide soorten zijn uitgesloten van het plangebied. Bovendien is de huismus niet gehoord en/of waargenomen in de directe omgeving van het plangebied. (De gierzwaluw was niet meer aanwezig in Nederland ten tijde van het terreinbezoek). Voor de huismus is in het plangebied weinig overig functioneel habitat aanwezig (laat staan essentieel en mocht de soort in de directe omgeving voorkomen). De soort zoekt zijn voedsel en beschutting veelal in de directe omgeving van zijn verblijfplaats en waar voldoende beschutting aanwezig is. Het voorliggende plangebied wordt van de omgeving gescheiden door de ligging van drukke wegen en bestrating waardoor müssen deze eerst dienen te passeren. Daarnaast is er in het plangebied geen optimale beschutting voor de soort aanwezig door het ontbreken van dichte struiken of hagen. Bovendien is in de omgeving van het plangebied voldoende leefgebied voor de huismus aanwezig in de vorm van woningen met omliggende tuinen en groenelementen. Deze bieden optimale omstandigheden voor de soort. Er is daarom in het plangebied geen essentieel leefgebied voor de huismus aanwezig dat nadelig

wordt beïnvloed door de werkzaamheden. De slechtvalk broedt zoals hiervoor is aangegeven voornamelijk op meters hoge gebouwen, schoorstenen en/of masten. Dit biotoop is niet aanwezig in het plangebied. Ook is de soort niet waargenomen tijdens het terreinbezoek en zijn geen waarnemingen van derden van de soort gedaan in het plangebied.

In het plangebied zijn geen vaste rust- en verblijfplaats voor overige vogelsoorten met een jaarrond beschermd nest aanwezig. Deze alsook overige sporen (zoals braakballen, veren en mestsporen) zijn niet aangetroffen tijdens het terreinbezoek.

De bomen nabij het Poldermolenplein bieden voor algemene broedvogels wel een geschikt broedbiotoop. In de te kappen boom zijn geen nesten aangetroffen.

Zoogdieren

Vleermuizen

Uit de bureaustudie is gebleken dat een aantal beschermde vleermuizen voorkomen in de omgeving van het plangebied. Gebouwen vormen in potentie geschikte verblijf- en rustplaatsen voor vleermuizen. Gebouwbewonende vleermuizen (zoals bijvoorbeeld de in dorpen en steden veel voorkomende gewone dwergvleermuis en laatvlieger) verblijven in gebouwen achter of in kleine ruimtes met constante klimatologische omstandigheden. In gebouwen vormen richels, betimmeringen, kieren, boeiboorden, gaten en spouwmuren een geschikte verblijfplaats voor vleermuizen. Spouwmuurgaten, dakpannen en betimmeringen bieden gebouwbewonende vleermuizen toegang tot de gebouwen of de vleermuizen verblijven achter deze elementen.

In het plangebied zijn onder andere in het te slopen gebouw op het Poldermolenplein en aan de achterzijde van het winkelcentrum (aan de zijde van de bestaande supermarkt aan de Goverwellesingel) stootvoegen aanwezige waardoor vleermuizen toegang hebben tot de spouwmuur. (Ook de rest van het winkelcentrum en waar toegankelijke spouwmuren aanwezig zijn, kunnen potentiële beschermde verblijfplaatsen aanwezig zijn). De spouwmuurgaten bij de te beïnvloeden gebouwen zijn In Figuur 5.2 aangegeven. Vanwege deze aspecten zijn beschermde vleermuisverblijfplaatsen in het plangebied niet uit te sluiten. In Hoofdstuk 6 zullen de vervolgstappen en de gevolgen van de ontwikkelingen in het plangebied op eventueel aanwezige vleermuizen uiteen gezet worden.

De groenelementen in het plangebied bieden tevens een geschikt (onderdeel van het) foerageergebied voor vleermuizen. Gezien de afwezigheid van unieke, lijnvormige groenelementen en gezien het vergelijkbare habitat ten opzichte van de omgeving, vormt het plangebied naar verwachting geen essentiële vliegroute.

Rugstreeppad

Van de omgeving is bekend dat hier de rugstreeppad voorkomt (Middenwillenseweg op circa 650 meter afstand van het plangebied). Het betreft daar een groot bouwproject met zandige grond en aangrenzende waterpartijen. De rugstreeppad is een typische soort van dynamisch milieu. De rugstreeppad is een pioniersoort die voorkomt in onder andere door mens gecreëerde dynamische milieus zoals dergelijke bouwterreinen. Met name makkelijke vergraafbare terreinen kan als potentieel geschikt (land)biotoop dienen voor de soort.

In de huidige situatie is de soort uitgesloten van het voorliggende plangebied. In de toekomstige situatie vormt het plangebied een dermate op afstand gelegen terrein, met tussenliggende barrières (wegen, spoorlijn en brede watergangen) en ontstaat er geen groot 'bouwterrein' met veel vergraafbaar zand (er wordt immers binnen een bestaand winkelcentrum gebouwd) waardoor de kans zeer klein wordt geschat dat de soort richting het plangebied trekt.

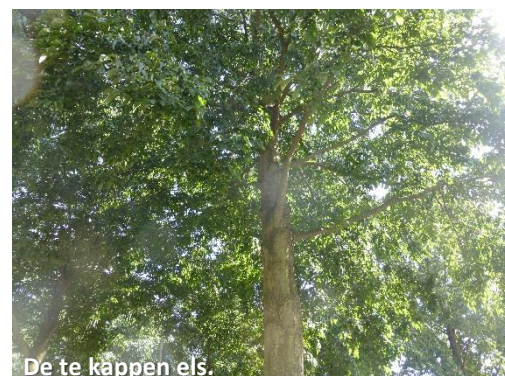

Figuur 5.2. Spouwmuurgaten die vleermuizen toegang kunnen geven tot de spouwmuuren. Spouwmuuren vormen potentiële (beschermde) vaste rust- en verblijfplaatsen.

Flora

Het plangebied bevat naast de Kaukasische els die gekapt wordt, weinig vegetatie. Enkel sporadisch kruidenvegetatie tussen de tegels en nabij de gebouwen. Aan de Goverwellesingel en langs het parallel lopende fietspad is een perk ingericht met rozenbottelstruiken en is een strook aanwezig met ruigtekruiden zoals brandnetel (zie ook Figuur 5.3). Ook staan hier (buiten het plangebied) meer Kaukasische elzen.

Tijdens het terreinbezoek zijn geen beschermde plantensoorten aangetroffen (zoals de binnen een straal van 2,5 kilometer voorkomende schubvaren; er zijn in het plangebied geen oude muren of kalkrijke constructies aanwezig). Beschermde plantensoorten worden gezien het sterk verstoorde en gecultiveerde karakter van het plangebied en de biotoop-specifieke eisen die die planten aan hun standplaats stellen, ook niet verwacht.

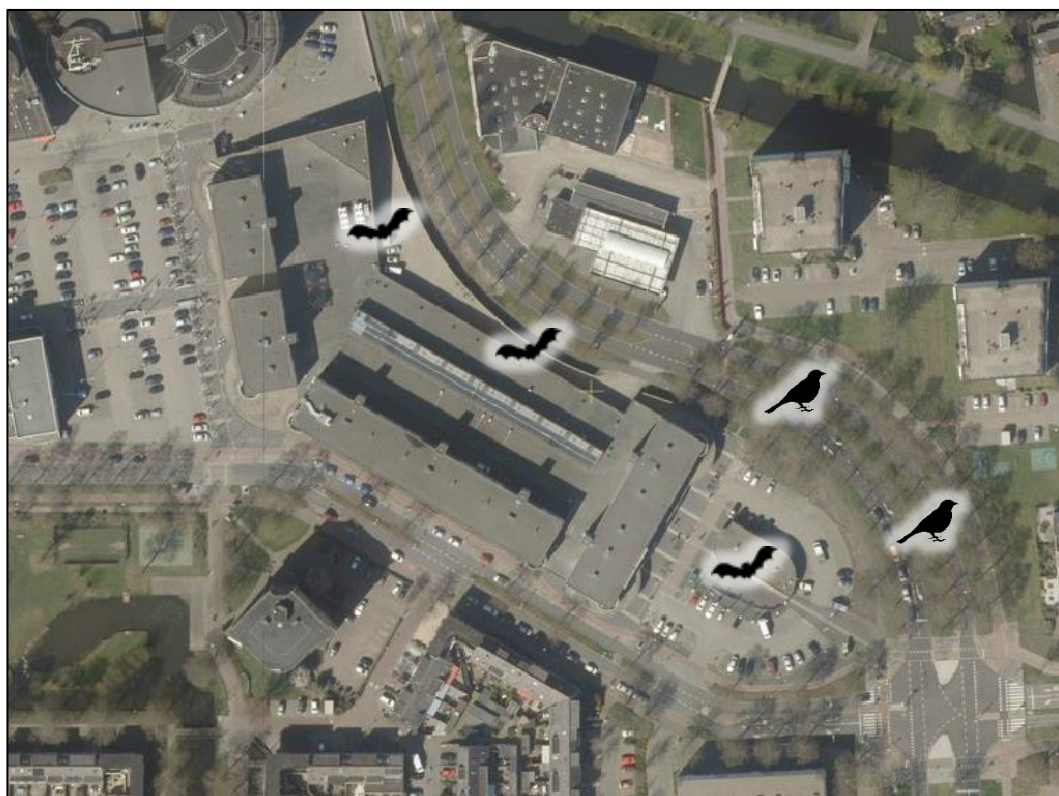
Figuur 5.3. Impressie aanwezige vegetatie in en net buiten het plangebied.

5.2.3 Samenvatting beschermde soorten

Uit het terreinbezoek is gebleken dat de soorten weergegeven in Tabel 5.1 en Figuur 5.4 en die een beschermde status hebben in de Wet natuurbescherming mogelijk voor kunnen komen in het plangebied. In hoofdstuk 6 wordt nader op deze soorten in gegaan.

Tabel 5.1. Aanwezigheid van (mogelijk) beschermde soorten in het plangebied.

Soort	Beschermingsregime	Aanwezigheid	Toelichting
Vleermuizen	Artikel 3.5	Mogelijk	Beschermde verblijfplaatsen en foerageergebied
Algemeen voorkomende broedvogels	Artikel 3.1 en 3.5. Nesten: beschermd tijdens aanwezigheid jongen en broedende vogels	Aanwezig	Bomen of in beschutte vegetatie

Figuur 5.4. Globale impressie voorkomen natuurwaarden in en rondom het plangebied. In het winkelcentrum kunnen beschermde verblijfplaatsen van vleermuizen voorkomen. Bron: Globespotter, 2016.

6 Toetsing natuurwetgeving

In paragraaf 6.1 wordt het voornemen getoetst aan de Wet natuurbescherming (soortbescherming). In paragraaf 6.2 worden de gevolgen van de bevindingen voor het bestemmingsplan uiteengezet.

6.1 Effecten beschermde soorten

De effecten op de beschermde soorten als gevolg van de werkzaamheden worden per soortgroep getoetst. Enkel de soortgroepen in Tabel 5.1 zijn relevant bevonden voor voorliggend plangebied. Derhalve wordt enkel op deze soortgroepen ingegaan: vogels en zoogdieren (vleermuizen). De gevolgen voor het bestemmingsplan zijn in paragraaf 6.2 uiteengezet.

6.1.1 Vogels

Algemene broedvogels

Alle in gebruik zijnde nesten van vogelsoorten in Nederland zijn beschermd onder de Wet natuurbescherming (soortbescherming). Met de meeste broedvogels kan echter in het algemeen relatief eenvoudig rekening gehouden worden door werkzaamheden die invloed hebben op het broedbiotoop niet uit te voeren in de broedtijd (circa maart tot en met juli¹) en indien concrete broedgevallen aanwezig zijn. Op deze wijze zijn geen belemmeringen vanuit de Wet natuurbescherming (soortbescherming) aan de orde.

Gezien de verwachting dat broedvogels mogelijk tot broeden komen in het plangebied of directe omgeving is het in het kader van de zorgplicht van belang dat werkzaamheden die invloed hebben op het broedbiotoop buiten de broedperiode van vogels uitgevoerd wordt. Indien het niet mogelijk is om buiten het broedseizoen om te werken dan dient het gebied dat beïnvloed wordt vóór het broedseizoen ongeschikt gemaakt te worden voor (broed)vogels. De te kappen boom dient daarom buiten het broedseizoen gekapt te worden.

Mocht het bovenstaande niet mogelijk zijn of broedbiotopen zijn ongeschikt gemaakt en er gewerkt wordt in het broedseizoen dan dient vooraf aan de werkzaamheden het plangebied gecontroleerd te worden op de aanwezigheid van broedvogels door een erkend ecooloog. Indien vastgesteld wordt dat sprake is van actuele broedgevallen binnen het plangebied of de directe omgeving wordt het plangebied niet vrijgegeven en dienen de werkzaamheden ter plaatse uitgesteld te worden tot nadat het nest niet meer in gebruik is.

Naast het bovenstaande is het tevens van belang om het plangebied tijdens de werkzaamheden ongeschikt te houden voor broedvogels. Dit kan gedaan worden door geen geschikte broedbiotopen te creëren of toegankelijk te maken (zoals grote zandbulten), voorafgaand aan het broedseizoen te starten met de werkzaamheden waardoor continue verstoring plaatsvindt zodat de vogels uitwijken, of door te voorkomen dat er een rustperiode ontstaat in het broedseizoen en er continu doorgewerkt wordt.

De gevolgen van bovenstaande analyse voor het bestemmingsplan zijn in paragraaf 6.2 uiteengezet.

¹ Voor het broedseizoen wordt in het kader van de Wet natuurbescherming (soortbescherming) geen standaardperiode gehanteerd. Het broedseizoen is afhankelijk van klimatologische omstandigheden; dit houdt in dat het seizoen eerder dan wel later van start kan gaan en eerder dan wel later kan eindigen. Van belang is of er broedgevallen aanwezig zijn.

6.1.2 Zoogdieren

Vleermuizen

Alle vleermuissoorten zijn beschermd onder de Wet natuurbescherming en staan vermeld op Bijlage IV van de Europese Habitatrichtlijn. Indien daadwerkelijk verblijfplaatsen aanwezig zijn en het gebouw op het Poldermolenplein wordt gesloopt, worden deze beschermde verblijfplaatsen vernietigd en verliest het gebouw zijn functie voor de vleermuizen. Ditzelfde geldt voor de uitbreiding van de bestaande supermarkt; wanneer hier de spouwmuur wordt aangetast en er zijn verblijfplaatsen aanwezig, worden deze vernietigd door de uitbouw. Een dergelijke aantasting, verstoring of vernietiging is in strijd met de Wet natuurbescherming (soortbescherming).

Indien vaste rust- en verblijfplaatsen van vleermuizen in het plangebied aanwezig blijken te zijn, hoeft dit voorsnog geen belemmering te zijn voor de uitvoerbaarheid van het bestemmingsplan, aangezien soortspecifieke maatregelen te combineren zijn met de nieuwe bestemming in, of in de directe omgeving van het plangebied. Het betekent wel dat voorafgaand aan de werkzaamheden ten behoeve van de ontwikkelingen in het plangebied voorwaarden worden gesteld (en zijn uitgevoerd) aan de wijze en periode van de werkzaamheden en het opnemen/integreren van voorzieningen zoals vleermuiskasten.

Als gevolg van de werkzaamheden zal er geen effect zijn op de gunstige staat van instandhouding aangezien er mitigerende maatregelen te nemen zijn (zoals het aanbieden van alternatieve verblijfplaatsen) waardoor er geen dip in de populatie hoeft plaats te vinden. Indien dit wordt uitgevoerd zijn deze voorzieningen gelijk effectief en functioneel voor de vleermuizen; de soorten kunnen hier direct gebruik van maken. Bovendien zijn er naar verwachting tijdens en na de werkzaamheden voldoende alternatieve verblijfplaatsen in de omgeving aanwezig (zoals in de nabijgelegen woonwijken van Goverwelle). Voor het project is geen andere locatie (en werkwijze) mogelijk die de soorten minder schaden aangezien het hier een herontwikkeling van het gebied betreft. Goverwelle is eind vorige eeuw ontwikkeld en vervult een belangrijke centrum-/winkel functie in de wijk. Door veranderende winkelvoorkeuren en retailontwikkelingen is het noodzakelijk het wijkwinkelcentrum te moderniseren (groot openbaar belang). Daarbij dient de bestaande bebouwing aangepakt te worden. Om deze reden is het niet mogelijk om het gebied te herontwikkelen zonder dat daarbij de bebouwing en de potentiële verblijfplaatsen van de soorten nadelig beïnvloed worden. In de nieuwe situatie kan leefgebied van de soorten terug komen (door realisatie inbouw vleermuiskasten, gevelbetimmeringen en/of dakconstructies). **Concluderend:** de soortbescherming uit de Wet natuurbescherming vormt geen belemmering voor het vaststellen van het plan wat betreft de vleermuissoorten.

Om bij de voorbereiding van de realisatie te bepalen of eventuele verbodsbepalingen van de Wet natuurbescherming overtreden worden, is inzicht noodzakelijk in het daadwerkelijke gebruik en de functie van de bebouwing in het plangebied voor de vleermuizen. Dit kan onderzocht worden aan de hand van het meest recente vleermuisprotocol. Vleermuizen gebruiken hun leefgebied door het jaar heen op verschillende manieren. Daarom is het nodig om een het plangebied meerdere malen verspreid over het actieve seizoen van de soorten (tussen april en oktober) te bezoeken. De komende periode zal dit vleermuisonderzoek van start gaan. Daar parallel aan wordt de bestemmingsplanprocedure in (voor)ontwerpfase opgestart. De resultaten (en effectbeoordeling) van het vleermuisonderzoek worden, wanneer deze beschikbaar komen en voorafgaand aan het moment dat de Raad overgaat tot vaststelling van het plan, in de toelichting worden toegevoegd.

Indien daadwerkelijk beschermde verblijfplaatsen aanwezig zijn dan dient een ontheffingsprocedure doorlopen te worden. Gezien de reeds kort aangestipte punten hierboven (effect op gunstige staat van instandhouding, aanwezige alternatieven, het belang van de ingreep en voldoende uitwijkmogelijkheden) wordt verwacht dat deze ontheffing onder voorwaarden verleend wordt.

7 Conclusies

In dit hoofdstuk worden de conclusies van de Natuurtoets (Wet natuurbescherming (soortbescherming)) gepresenteerd (paragraaf 7.1). In paragraaf 7.2 wordt de vervolprocedure beschreven.

7.1 Conclusies soortenbescherming

In het plangebied komen mogelijk beschermde soorten voor die negatieve effecten kunnen ondervinden van het beoogde plan. Het gaat hier om het mogelijk voorkomen van beschermde (verblijfplaatsen van) vleermuizen. Indien verblijfplaatsen van vleermuizen aanwezig zijn dan kan de herontwikkeling van het winkelcentrum (zonder mitigatie) zorgen voor negatieve effecten op vleermuizen wat in overtreding kan zijn met de Wet natuurbescherming (soortbescherming). Om deze reden is meer inzicht nodig in het gebruik van het plangebied door deze beschermde soorten. Om inzichtelijk te krijgen wat de functie van het gebied voor deze soorten is en of effecten kunnen optreden, wordt in 2017 een vleermuisonderzoek in het actieve seizoen van vleermuizen (voorafgaand aan het vaststellen van het definitieve bestemmingsplan) uitgevoerd.

Zie Tabel 7.1 voor een overzicht van voorgaande conclusie. De (potentiële) aanwezigheid van de vleermuissoorten is geen belemmering voor de vaststelling van het bestemmingsplan, ervan uitgaande dat voor de gunstige staat niet in het geding komt en bij de verdere planuitwerking wordt geaccepteerd dat voorwaarden (kunnen) worden gesteld aan de uitvoering (nieuwe situatie) en werkzaamheden in het plangebied (zie verdere beschouwing paragraaf 6.1.2).

Ook dient met algemene broedvogels rekening gehouden te worden.

Algemene broedvogels

De volgende maatregelen moeten genomen worden ten behoeve van de algemene broedvogels:

1. De vegetatie wordt buiten het broedseizoen verwijderd (voorkeursmaatregel). Of in deze periode wordt het plangebied ongeschikt gemaakt voor broedvogels. Dit laatste is met name van belang voor de aanwezige bomen, boomopslag en ruigtevegetatie.
2. Het plangebied wordt kort voor aanvang van de werkzaamheden door een erkende ecooloog gecontroleerd op actuele broedgevallen; bij gebleken aanwezigheid van broedende vogels binnen de invloedsfeer moeten de werkzaamheden worden uitgesteld/aangepast totdat de vogels zijn uitgevlogen.

Overzicht

In Tabel 7.1 worden de soorten weergegeven die in het plangebied aanwezig zijn en/of worden verwacht of waarmee zorgvuldig omgegaan moet worden.

Tabel 7.1. Mogelijk voorkomen van en effecten op beschermde soorten in het plangebied.

Soort	Ingrep verstorend	Uitvoerbaar	Bijzonderheden / opmerkingen
Broedvogels algemeen	Mogelijk	Ja, door het nemen van soortspecifieke maatregelen.	In gebruik zijnde nesten niet verstoren of aantasten
Vleermuizen	Mogelijk	Ja, de verwachting is dat de eventuele ontheffing verleend wordt met aanvullende maatregelen. Voorafgaand aan de realisatie wordt tijdig aanvullend onderzoek uitgevoerd (april – september)	Winkelcentrum en gebouw Poldermolenplein mogelijk geschikt als beschermde vaste rust- en verblijfplaats

7.2 Procedure bij aanwezigheid beschermde soorten

Wanneer geen vaste verblijfplaatsen van vleermuizen worden aangetroffen, dan kunnen de werkzaamheden zonder bezwaren vanuit de Wet natuurbescherming (soortbescherming) doorgang vinden.

Indien vleermuizen wel aanwezig zijn dan dient een mitigatieplan en werkprotocol opgesteld te worden waarin beschreven staat welke mitigerende (en zorgplicht gerelateerde) maatregelen genomen worden om overtredingen van de in de Wet Natuurbescherming) opgelegde verbodsbepalingen te voorkomen. Door de maatregelen worden de meeste overtredingen voorkomen. Echter zijn niet alle overtredingen te voorkomen (zoals bijvoorbeeld – niet wezenlijke – verstoring).

Bij een overtreding van verbodsbepalingen dient een ontheffing beschermde soorten aangevraagd te worden bij het bevoegd gezag. Onder de Wet natuurbescherming is sprake van één rechtsdocument waarmee zowel vergunning (gebiedsbescherming) als ontheffing (soortbescherming) wordt verleend. Het bevoegd gezag is de provincie waar de activiteit (grotendeels) plaatsvindt. De aanvraag kan al dan niet gekoppeld aan de omgevingsvergunning, ingediend worden bij het gemeenteloket of rechtstreeks bij de provincie. Over de ontheffing/vergunning wordt binnen 13 weken na ontvangst beslist. Bevoegd gezag kan de beslissingstermijn eenmaal verlengen met 7 weken.

8 Bronnen

Bos, F.G., Bosveld, M.A., Groenendijk, D.G., Van Swaay, C.A.M. & Wynhoff, I., 2006. De dagvlinders van Nederland - verspreiding en bescherming. Nederlandse Fauna 7. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & EISNederland, in samenwerking met De Vlinderstichting, Wageningen.

Creemers, R.C.M. en Delft, J.J.C.W. van (RAVON) (redactie), 2009. De Amfibieën en Reptielen van Nederland. Nederlandse Fauna Deel 9. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, European Invertebrate Survey – Nederland, Leiden.

Limpens, H., Regelink, J., en Koelman, R., 2010. Vleermuizen en planologie. Zoogdiervereniging, Arnhem.

Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit. Buiten aan het werk? Houd tijdig rekening met beschermde planten en dieren.

Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, 2009. Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten ontheffing Flora- en faunawet ruimtelijke ingreep. Augustus 2009.

Rijksdienst van Ondernemend Nederland (RVO), 2014a. Soortenstandaard huismus *Passer domesticus*.

Rijksdienst voor Ondernemend Nederland, 2014b. Soortenstandaard Gierzwaluw *Apus apus*

Rijkswaterstaat, 2012. Infrastructuur en vleermuizen. Perspectief van de opdrachtgever.

Overig:

NDFP

www.telmee.nl

www.ravon.nl

www.zoogdiervereniging.nl

www.naturalis.nl

www.vlindernet.nl

www.libellennet.nl

Bijlagen

Bijlage I Wettelijk kader

Wet natuurbescherming (Wnb) - soortbescherming

Een van de doelen van de Wnb is de bescherming van inheemse flora en fauna. Vanuit deze wet is bij ruimtelijke ingrepen de initiatiefnemer verplicht op de hoogte te zijn van de mogelijk voorkomende beschermde natuurwaarden binnen het plangebied. Het uitgangspunt van de wet is dat geen schade mag worden toegebracht aan beschermde soorten, tenzij dit uitdrukkelijk is toegestaan (het 'nee, tenzij' – principe). Bepaalde handelingen, waaronder ruimtelijke ingrepen, waarbij beschermde soorten in het geding zijn, zijn slechts bij uitzondering en onder voorwaarden mogelijk. Hieronder wordt uitgelegd welke verbodsbepalingen gelden, welke vrijstellingen er gelden en op welke gronden ontheffingen kunnen worden aangevraagd.

Verbodsbepalingen soortbescherming

In de Wnb is soortbescherming opgedeeld in drie categorieën. Voor elke categorie gelden verschillende verbodsbepalingen die onder andere zijn vermeld in artikel 3.1, 3.5 en 3.10 van de Wnb. In het tekstkader van deze Bijlage (zie volgende pagina) staan de artikelen uitgeschreven. Het gaat om de volgende drie categorieën:

- soorten van de Vogelrichtlijn;
- soorten van de Habitatrichtlijn, inclusief bijlage I en II uit Verdrag van Bern en bijlage I uit Verdrag van Bonn;
- 'andere soorten' (onderdeel A 'fauna' en onderdeel B 'flora'), oftewel de Nationale soorten.

Voor soorten vallend onder bovenstaande beschermingsregimes geldt dat ze in principe niet (opzettelijk) gedood en verstoord mogen worden, ook verblijfplaatsen mogen niet vernietigd worden. Bij Vogelrichtlijnsoorten is opgenomen dat verstoring is toegestaan indien de verstoring niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende soort. Dit geldt echter niet voor Habitatrichtlijnsoorten, inclusief bijlage I en II Bern en bijlage I Bonn (zie Tabel A van deze Bijlage voor de vogelsoorten en Tabel B van deze bijlage voor een uiteenzetting van soorten niet zijnde vogels). Voor de 'andere soorten' geldt dat verstoring is toegestaan. Soorten die zijn opgenomen in bijlage A en B van de Wnb ('andere soorten') zijn opgenomen in tabel C en D van deze Bijlage.

Verbodsbepalingen Wet natuurbescherming artikel 3.1, 3.5 en 3.10

Artikel 3.1 Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn

1. Het is verboden opzettelijk van nature in Nederland in het wild levende vogels van soorten als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn te doden of te vangen.
2. Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen.
3. Het is verboden eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te rapen en deze onder zich te hebben.
4. Het is verboden vogels als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te storen.
5. Het verbod, bedoeld in het vierde lid, is niet van toepassing indien de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort.

Artikel 3.5 Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn

1. Het is verboden in het wild levende dieren van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel a, bij de Habitatrichtlijn, bijlage II bij het Verdrag van Bern of bijlage I bij het Verdrag van Bonn, in hun natuurlijk verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen.
2. Het is verboden dieren als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te verstoren.
3. Het is verboden eieren van dieren als bedoeld in het eerste lid in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen.
4. Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in het eerste lid te beschadigen of te vernielen.
5. Het is verboden planten van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel b, bij de Habitatrichtlijn of bijlage I bij het Verdrag van Bern, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te onwortelen of te vernielen.

Artikel 3.10 Beschermingsregime andere soorten

1. Onverminderd artikel 3.5, eerste, vierde en vijfde lid, is het verboden:
 - a. in het wild levende zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen en kevers van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel A, bij deze wet, opzettelijk te doden of te vangen;
 - b. de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in onderdeel a opzettelijk te beschadigen of te vernielen, of
 - c. vaatplanten van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel B, bij deze wet, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te onwortelen of te vernielen.
2. Artikel 3.8, met uitzondering van het derde en vierde lid, is van overeenkomstige toepassing op de verboden, bedoeld in het eerste lid, met dien verstande dat, in aanvulling op de redenen, genoemd in het vijfde lid, onderdeel b, de noodzaak voor de ontheffing of vrijstelling ook verband kan houden met handelingen:
 - a. in het kader van de ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden, daaronder begrepen het daarop volgende gebruik van het ingerichte of ontwikkelde gebied;
 - b. ter voorkoming van schade of overlast, met inbegrip van schade aan sportvelden, schietterreinen, industrieterreinen, kazernes, of begraafplaatsen;
 - c. ter beperking van de omvang van de populatie van dieren, in verband met door deze dieren ter plaatse en in het omringende gebied veelvuldig veroorzaakte schade of in verband met de maximale draagkracht van het gebied waarin de dieren zich bevinden;
 - d. ter voorkoming of bestrijding van onnodig lijden van zieke of gebrekkige dieren;
 - e. in het kader van bestendig beheer of onderhoud in de landbouw of bosbouw;
 - f. in het kader van bestendig beheer of onderhoud aan vaarwegen, watergangen, waterkeringen, waterstaatswerken, oevers, vliegvelden, wegen, spoorwegen of bermen, of in het kader van natuurbeheer;
 - g. in het kader van bestendig beheer of onderhoud van de landschappelijke kwaliteiten van een bepaald gebied, of
 - h. in het algemeen belang.
3. De verboden, bedoeld in het eerste lid, onderdelen a, en b, zijn niet van toepassing op de bosmuis, de huisspitsmuis en de veldmuis voor zover deze dieren zich in of op gebouwen of daarbij behorende erven of roerende zaken bevinden.

Tabel A. Vogels die vallen onder artikel 3.5 (Bern bijlage II, Bonn bijlage I) én in Nederland broeden.

Vogels		
Appelvink	Grote bonte specht	Purperreiger
Baardman	Grote gele kwikstaart	Putter
Beflijster	Grote karekiet	Ransuil
Bergeend	Grote stern	Rietgors
Bergfluit	Grote zilverreiger	Rietzanger
Bijeneter	Havik	Rode wouw
Blauwborst	Heggenmus	Roerdomp
Blauwe kiekendief	Hop	Roodborst
Boerenwaluw	Huiszwaluw	Roodborsttapuit
Bontbekplevier	IJsvogel	Roodhalsfuut
Bonte strandloper	Kerkuil	Rouwkwikstaart
Bonte vliegenvanger	Klapkester	Sijs
Boomklever	Klein waterhoen	Slangenarend
Boomkruiper	Kleine barsijs	Slechtvalk
Boompieper	Kleine bonte specht	Smelleken
Boomvalk	Kleine karekiet	Snor
Bosrietzanger	Kleine plevier	Sperwer
Bosruiter	Kleine zilverreiger	Spotvogel
Bosuul	Kleinst waterhoen	Sprinkhaanzanger
Braamsluiper	Kluut	Steenuil
Brandgans	Kneu	Steltkluut
Bruine kiekendief	Koereiger	Strandplevier
Buizerd	Koolmees	Taigaboomkruiper
Casarca	Kortsnavelboomkruiper	Tapuit
Cetti's zanger	Kraanvogel	Tijftjaf
Draaihal	Krekelzanger	Torenvalk
Duinpieper	Kruisbek	Tuinfluit
Dwergmeeuw	Kuifmees	Velduil
Dwergstern	Kwak	Visarend
Engelse kwikstaart	Kwartelkoning	Visdief
Europese kanarie	Lepelaar	Vuurgoudhaan
Fitis	Matkop	Wespendief
Fluiter	Middelste bonte specht	Wielewaal
Geelgors	Nachtegaal	Winterkoning
Gekraagde roodstaart	Nachtzwaluw	Witbandkruisbek
Gele kwikstaart	Noordse stern	Witte kwikstaart
Geoorde fuut	Oehoe	Witwangstern
Glanskop	Oeverloper	Woudaap
Goudhaan	Oeverpieper	Zeearend
Grasmus	Oeverzwaluw	Zwarte mees
Graspiëper	Ooievaar	Zwarte ooievaar
Graszanger	Orpheusspotvogel	Zwarte roodstaart
Grauwe kiekendief	Paapje	Zwarte specht
Grauwe klauwier	Pestvogel	Zwarte stern
Grauwe vliegenvanger	Pimpelmees	Zwarte wouw
Griel	Poelruiter	Zwartkop
Groene specht	Porseleinhoen	Zwartkopmeeuw
Groenling		

Info tabel: Ingekorte lijst van de vogelsoorten van de Conventie van Bern bijlage II. Deze lijst is ingekort door alleen die vogels op te nemen die volgens de Atlas van de Nederlandse Broedvogels (Nederlandse Fauna serie deel 5 uit 2002) en de Avifauna van Limburg (uit 2006) in Nederland broeden. Dwaalgasten en overwintelaars zijn derhalve niet vermeld.

Tabel B. Soorten die vallen onder artikel 3.5 (Habitatrichtlijn bijlage IV, Bern bijlage II, Bonn bijlage I).

Soortgroep	Nederlandse naam	Soortgroep	Nederlandse naam
Amfibieën	boomkikker	Zoogdieren <i>landzoogdieren</i>	hamster
	geelbuikvuurpad		otter
	heikikker		bever
	kamsalamander		hazelmuis
	knoflookpad		lynx
	rugstreeppad		noordse woelmuis
	vroedmeesterpad		wilde kat
	poelkikker		wolf
Dagvlinders	moerasparelmoervlinder	Zoogdieren <i>vleermuizen</i>	baardvleermuis
	apollovlinder		bechsteins vleermuis
	boszandoog		bosvleermuis
	donker pimpernelblauwtje		brandts vleermuis
	grote vuurvlinder		franjestaart
	pimpernelblauwtje		gewone grootoorvleermuis
	tijmblauwtje		grijze grootoorvleermuis
	zilverstreephooibeestje		grote hoefijzerneus
Haften	oeveraas		grote rosse vleermuis
kevers	brede geelrandwaterroofkever		ingekorven vleermuis
	gestreepte waterroofkever		kleine dwergvleermuis
	juchtleerkever		kleine hoefijzerneus
	vermiljoenkever		laatvlieger
Libellen	mercuurwaterjuffer		meervleermuis
	bronslibel		mopsvleermuis
	gaffellibel		noordse vleermuis
	gevlekte witsnuitlibel		rosse vleermuis
	groene glazenmaker		ruige dwergvleermuis
	noordse winterjuffer		tweekleurige vleermuis
	oostelijke witsnuitlibel		vale vleermuis
	rivierrombout		watervleermuis
	sierlijke witsnuitlibel		gewone dwergvleermuis
Nachtvinders	teunisbloempijlstaart	Zoogdieren <i>zeezoogdieren</i>	walrus
Reptielen	Dikkopschildpad, kemp's zee-schildpad, lederschildpad, soepschildpad		Bultrug, gewone vinvis
	gladde slang		bruinvis dwergpotvis
Sporenplanten	geel schorpioenmos		gestreepte dolfin, gewone dolfin, gewone spitsdolfijn
	tonghaarmuts		grijze dolfin
	kleine vlotvaren		kleine zwaardwalvis
Vissen	steur		narwal
	houting		orka
Weekdieren	bataafse stroommossel		tuimelaar
	platte schijfhoren		witflankdolfijn, witsnuitdolfijn
Zaadplanten	liggende raket		noordse vinvis, potvis
	drijvende waterweegbree		butskop
	groenknolorchis		dwergvinvis
	kruiwend moerasscherm		griend
	zomerschroeforchis		spitsdolfijn van gray
			witte dolfin

Tabel C. “Overige Soorten” onderdeel A behorend bij artikel 3.10, eerste lid, onderdeel a.

Zoogdieren		
Aardmuis*	Waterspitsmuis	Donker pimpernelblauwtje
Boommarter	Wezel**	Duinparelmoervlinder
Bosmuis*	Wild zwijn	Gentiaanblauwtje
Bunzing**	Woelrat*	Grote parelmoervlinder
Damhert	Amfibieën	Grote vos
Das	Alpenwatersalamander	Grote vuurvler
Dwergmuis*	Bruine kikker*	Grote weerschijnvlinder
Dwergspitsmuis*	Gewone pad*	Iepenpage
Edelhert	Kleine watersalamander*	Kleine heivlinder
Eekhoorn	Meerkikker*	Kleine ijsvogelvlinder
Egel*	Middelste groene kikker*	Kommavlinder
Eikelmuis	Vinpootsalamander	Pimpernelblauwtje
Gewone bosspitsmuis*	Vuursalamander	Sleedoorpage
Gewone zeehond	Reptielen	Spiegeldikkopje
Grote bosmuis	Adder	Veenbesblauwtje
Grijze zeehond	Hazelworm	Veenbesparelmoervlinder
Haas*	Levendbarende hagedis	Veenhooibeestje
Hermelijn**	Ringslang	Veldparelmoervlinder
Huisspitsmuis*	Vissen	Zilveren maan
Konijn*	Beekdonderpad	Libellen
Molmuis	Beekprik	Beekkrombout
Ondergrondse woelmuis*	Elrits	Bosbeekjuffer
Ree*	Europese rivierkreeft	Donkere waterjuffer
Rosse woelmuis*	Gestippelde alver	Gevlekte glanslibel
Steenmarter	Grote modderkruiper	Gewone bronlibel
Tweekleurige bosspitsmuis*	Kwabaal	Hoogveenglanslibel
Veldmuis*	Dagvlinders	Kempense heidelibel
Veldspitsmuis	Aardbeivlinder	Speerwaterjuffer
Vos*	Bosparelmoervlinder	Kevers
	Bruin dikkopje	Vliegend hert
	Bruine eikenpage	

Soorten met een asterisk (*) zijn opgenomen in de provinciale vrijstellingen. Soorten met een dubbele asterisk (**) zijn in alle provincies, behalve Noord-Holland en Noord-Brabant, vrijgesteld. In Limburg is daarnaast de molmuis vrijgesteld, in Friesland de steenmarter en in Noord-Brabant het wild zwijn.

Tabel D. “Overige Soorten” onderdeel B behorend bij artikel 3.10, eerste lid, onderdeel c.

Planten		
Akkerboterbloem	Groene nachtorchis	Roggelelie
Akkerdoornzaad	Groensteel	Rood peperboompje
Akkerogentroost	Groot spiegelklokje	Rozenkransje
Beklierde ogentroost	Grote bosaardbei	Ruw parelzaad
Berggamander	Grote leeuwenklauw	Scherpkruid
Bergnachtorchis	Honingorchis	Schubvaren
Blaasvaren	Kalkboterbloem	Schubzegge
Blauw guichelheil	Kalketrip	Smalle raai
Bokkenorchis	Karhuizeranjer	Spits havikskruid
Bosboterbloem	Karwijselie	Steenbraam
Bosdravik	Kleine ereprijs	Stijve wolfsmelk
Brave hendrik	Kleine Schorseneer	Stofzaad
Brede wolfsmelk	Kleine wolfsmelk	Tengere distel
Breed wollegras	Kluwenklokje	Tengere veldmuur
Bruinrode wespenorchis	Knollathyrus	Trosgamander
Dennenorchis	Knolspirea	Veenbloembies
Dreps	Korensla	Vliegenorchis
Echte gamander	Kranskarwij	Vroege ereprijs
Franjgentiaan	Kruiptijm	Wilde averuit
Geelgroene wespenorchis	Lange zonnedaauw	Wilde ridderspoor
Geplooid vrouwenmantel	Liggende ereprijs	Wilde weit
Getande veldsla	Moerasgamander	Wolfskers
Gevlekt zonneroosje	Muurbloem	Zandwolfsmelk
Glad biggenkruid	Naakte lathyrus	Zinkviooltje
Gladde zegge	Naaldenkervel	Zweedse kornoelje
	Pijlscheefkalk	

Zorgplicht

In de Wet natuurbescherming is in artikel 1.11 de zorgplicht opgenomen. In het tekstkader hieronder staat het wetsartikel uitgeschreven.

Artikel 1.11

1. Een ieder neemt voldoende zorg in acht voor Natura 2000-gebieden, bijzondere nationale natuurgebieden en voor in het wild levende dieren en planten en hun directe leefomgeving.
2. De zorg, bedoeld in het eerste lid, houdt in elk geval in dat een ieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen kunnen worden veroorzaakt voor een Natura 2000-gebied, een bijzonder nationaal natuurgebied of voor in het wild levende dieren en planten:
 - a. dergelijke handelingen achterwege laat, dan wel
 - b. indien dat achterwege laten redelijkerwijs niet kan worden gevegd, de noodzakelijke maatregelen treft om die gevolgen te voorkomen, of
 - c. voor zover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen, deze zoveel mogelijk beperkt of ongedaan maakt.
3. Het eerste lid is niet van toepassing op handelen of nalaten in overeenstemming met het bij of krachtens deze wet of de Visserijwet 1963 bepaalde.

De zorgplicht houdt in dat planten en dieren niet onnodig vernield/gedood of verstoord mogen worden. Dit betekent dat handelingen (of het nalaten hiervan) waarvan men weet, of redelijkerwijs kan vermoeden, dat ze nadelig zijn voor planten en/of dieren niet mogen worden uitgevoerd. Wanneer dergelijke handelingen toch uitgevoerd moeten worden, moeten maatregelen, voor zover dit in redelijkheid kan, worden genomen om de nadelige gevolgen te voorkomen of zoveel mogelijk te beperken. Er dient bijvoorbeeld zo gewerkt te worden dat dieren kunnen ontsnappen en het kan nodig zijn om soorten te verplaatsen (bijvoorbeeld planten en amfibieën). Deze algemene zorgplicht geldt voor elke soort en elk individu in Nederland.

Vrijstellingen

Onder bepaalde voorwaarden geldt een algemene vrijstelling of een ontheffingsplicht van de verbodsbepalingen in de Wnb. Welke voorwaarden verbonden zijn aan de vrijstelling of ontheffing hangt af van de dier- of plantensoorten die voorkomen in het onderzoeksgebied en de provincie waarin de activiteit plaatsvindt. Hiertoe worden verschillende beschermingsregimes onderscheiden.

Provinciale Vrijstelling Nationale soorten ('andere soorten').

Met betrekking tot de 'andere soorten' zijn per provincie beleidsregels opgesteld waarin voor een deel van deze soorten vrijstelling is verleend. Het Rijk heeft ook een vrijstelling gemaakt voor plannen die vallen onder hun bevoegdheid (plannen van nationaal belang). Zoals ook te herleiden is uit de tabel (tabellen A en B), hangt het per provincie af welke soort is vrijgesteld van de verbodsbepalingen in artikel 3.10, ook de grond waarvoor een vrijstelling geldt kan ook variëren tussen provincies..

Indien de Nationale soorten niet zijn vrijgesteld en daarmee het voornemen de gestelde verboden in artikel 3.10 overtreedt, dient een ontheffing aangevraagd te worden bij de provincie waarin het voornemen plaatsvindt.

Ontheffingen

Indien een soort niet onder een vrijstelling valt of niet gewerkt kan worden volgens een gedragscode, dient er een ontheffing te worden aangevraagd. Deze moet ingediend worden bij het bevoegd gezag. Dit is de provincie waarin de activiteit plaatsvindt.

Een ontheffingsaanvraag wordt getoetst aan drie criteria:

1. Er bestaat geen andere bevredigende oplossing;
2. De activiteit leidt niet tot verslechtering van de staat van instandhouding; en
3. Er is sprake van een in de wet genoemd belang.

In tabel E worden de belangen waaronder een ontheffing kan worden aangevraagd, opgesomd. Let daarbij op dat er voor Nationale soorten ('andere soorten') meer ontheffingsgronden beschikbaar zijn dan voor de beschermde soorten onder artikel 3.1 en 3.5. Indien de activiteit bestaat uit een ruimtelijke inrichting of ontwikkeling zou alleen een ontheffing afgegeven kunnen worden voor Nationale soorten. Mochten desondanks soorten uit de Vogel- en/of Habitatrichtlijn, Bern en Bonn voorkomen bij ruimtelijke ontwikkelingen, dan kunnen mitigerende maatregelen worden opgesteld. Er kan dan voor de zekerheid een ontheffing worden aangevraagd om de mitigerende maatregelen goed te keuren.

Tabel E. Ontheffingsgronden waarop een ontheffing verleend mag worden per categorie (artikel 3.1, 3.5 en 3.10).

Ontheffingsgronden		Artikel 3.1	Artikel 3.5	Artikel 3.10
		Soorten van de Vogelrichtlijn	Soorten van de Habitatrichtlijn, Bonn & Bern	Andere soorten
1	Er bestaat geen andere bevredigende oplossing	X	X	X
2	Leiden niet tot verslechtering van de staat van instandhouding	X	X	X
3	Opsomming van: volksgezondheid en openbare veiligheid	X	X	X
	veiligheid van luchtverkeer	X	Nee	X
	ter voorkoming van schade aan gewassen, vee, bossen, visserij	X	X	X
	ter bescherming van Flora en Fauna	X	X	X
	voor onderzoek, onderwijs, uitzetten en herinvoeren van soorten / teelt	X	X	X
	dwingende reden van groot openbaar belang, met inbegrip van sociale of economische aard en met inbegrip van voor milieuwezenlijke gunstige effecten	Nee	X	X
	ruimtelijke inrichting of ontwikkeling	Nee	Nee	X
	schade en overlast, ter beperking omvang populatie, ter bestrijding van lijden en ziekte, bestendig beheer en onderhoud, algemeen belang	Nee	Nee	3.10 2a-g

Procedure ontheffingsaanvraag

Voor Nationale soorten ('andere soorten') welke zijn opgenomen in de provinciale vrijstellingen geldt een vrijstelling. Dit betekent dat u geen ontheffing van de Wet natuurbescherming hoeft aan te vragen, maar u wel de zorgplicht moet nakomen. Voor Nationale soorten die niet zijn vrijgesteld, dient u een ontheffing beschermde soorten aan te vragen of te werken conform een gedragscode.

Voor soorten van de Vogel- en Habitatrichtlijn, Conventie van Bern en Conventie van Bonn geldt dat als u kunt werken volgens een goedgekeurde gedragscode er een vrijstelling geldt. U hoeft geen ontheffing beschermde soorten aan te vragen, maar u moet uw activiteiten aantoonbaar uitvoeren zoals in de gedragscode staat. Tevens blijft de zorgplicht gelden. Indien u niet kunt werken volgens een gedragscode, maar u kunt maatregelen nemen om de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats te garanderen (zogenoemde mitigerende maatregelen), dan hoeft u ook geen ontheffing beschermde soorten aan te vragen. Wilt u zeker weten of uw mitigerende maatregelen voldoende zijn, en er inderdaad geen ontheffing nodig is? Vraag dan een ontheffing aan om uw maatregelen goed te keuren.

Indien u geen mitigerende maatregelen kunt nemen, dan dient een ontheffing te worden aangevraagd bij het bevoegd gezag. Voor de ontheffingsaanvraag is het noodzakelijk te weten welke soorten aanwezig zijn, zodat gerichte mitigerende maatregelen kunnen worden getroffen. Het bevoegd gezag zal, indien het akkoord is met het aangeleverde stappenplan waarin de aanpak voor mitigatie beschreven wordt, een zogenoemde 'verklaring van geen bedenkingen' (vvgb) afgeven. Daarmee zegt zij in feite dat een ontheffing niet noodzakelijk is wanneer men zich bij de uitvoering houdt aan het opgestelde stappenplan.

Overgangsrecht

In het Besluit natuurbescherming is opgenomen dat de ontheffingen afgegeven onder het oude recht, gelden als ontheffingen onder de Wet natuurbescherming. Daarbij blijven dezelfde voorschriften, beperkingen en voorwaarden gelden. Dit geldt eveneens voor omgevingsvergunningen en vvgb's.

Op het tijdstip van inwerkingtreding van de Wnb zullen de onafgeronde ontheffing aanvragen, ingediend vóór inwerkingtreding, conform de nieuwe wet worden behandeld. Ontheffing aanvragen van voor de inwerkingtreding zullen worden afgehandeld door RVO. Aanvragen die later ingediend worden zullen afgehandeld worden door de provincies (of het Rijk). De gedragscodes worden verlengd tot het moment van in werking treden van de Wet natuurbescherming en de nieuwe gedragscodes definitief zijn goedgekeurd.

Over Antea Group

Van stad tot land, van water tot lucht; de adviseurs en ingenieurs van Antea Group dragen in Nederland sinds jaar en dag bij aan onze leefomgeving. We ontwerpen bruggen en wegen, realiseren woonwijken en waterwerken. Maar we zijn ook betrokken bij thema's zoals milieu, veiligheid, assetmanagement en energie. Onder de naam Oranjewoud groeiden we uit tot een allround en onafhankelijk partner voor bedrijfsleven en overheden. Als Antea Group zetten we deze expertise ook mondiaal in. Door hoogwaardige kennis te combineren met een pragmatische aanpak maken we oplossingen haalbaar én uitvoerbaar. Doelgericht, met oog voor duurzaamheid. Op deze manier anticiperen we op de vragen van vandaag en de oplossingen van de toekomst. Al meer dan 60 jaar.

Contactgegevens

Beneluxweg 125
4904 SJ OOSTERHOUT
Postbus 40
4900 AA OOSTERHOUT
T. (06) 20 60 69 20
E. linda.smitskamp@anteagroup.com

www.anteagroup.nl

Copyright © 2016

Niets uit deze uitgave mag worden
verveelvoudigd en/of openbaar worden
gemaakt door middel van druk, fotokopie,
elektronisch of op welke wijze dan ook,
zonder schriftelijke toestemming van de
auteurs.